
Kdo nemá diplom, není Čech, hop, hop...

Kdo nemá diplom, není Čech, hop, hop...

09.04.2010, autor: Václav Dolejší

Audit Václava Dolejšího redaktora MF DNES

Když nový lídr ODS Petr Nečas během kampaně navštívil úřad práce, snažil se simulovat typického nezaměstnaného: "Je mi padesát let, jsem vyučený, co mi nabídnete?" To je od něj trochu klišé, správně měl říct: "Je mi čtyřicet let, právě jsem dokončil vysokou školu, obor marketing a management. Takže: máte tu pro mě nějakou manažerskou pozici? Jo, a pod třicítku nástup nejdu." Žena za přepážkou vrtí hlavou že ne a zapisuje ho do evidence - právě přibyl další nezaměstnaný inženýr nebo magistr.

Smyslený žadatel právě dokončil privátní vysokou školu. Ta kdysi uspěla s žádostí o to, aby směla být vysokou školou, až na osmý pokus. Akreditační komise jí dlouho nechtěla dát razítko. Nezdál se jí pan profesor navržený jako garant oboru. Přece jen už je ročník 1920, jezdí na kolečkovém křesle a ještě k tomumá částečné úvazky na dalších devíti školách. Čerstvý absolvent chodil na přednášky do pobočky v zapadlé vesničce, v budově bývalého JZD.

Takhle nějak to dnes vypadá v českém vysokém školství. Máme přes sedmdesát škol, 26 veřejných a 45 soukromých. Šestkrát větší Velká Británie jich má 130. Brzo to číslo doženeme, to už se ale na "vejšku" nevejde pouhých 60 procent maturantů jako dnes, ale nejméně 120 procent! Čili studenty budeme muset začít dovážet.

Za první republiky mělo diplom méně než jedno procento těch nejlepších, na konci komunismu kolem 13 procent. Určitě ostuda. Začala se proto navyšovat kapacita. A přehnal se to. Stejně prudce, jako vylétl počet absolventů, spadla i kvalita.

Nastavilo se neoliberální prostředí, kdy si kdokoliv může založit vysokou školu. Stačí splnit formální požadavky. Akreditační komise a ministerstvo školství mu nesmějí bránit, vždyť by se tím porušoval volný trh. Mezi hlavní podmínky patří určitý počet kvalifikovaných učitelů - profesorů a docentů. A těch je málo. Takže hlavně soukromé školy už shánějí i mezi zasloužilými penzisty na odpočinku a zároveň najely na systém "létajících profesorů". Jde o vážené dámy a pány, kteří zvládnou úvazek klidně na deseti školách zároveň. Většinou tam neučí, jsou jen zapsáni jako garanti na papíře, aby škola získala "rodný list".

Akreditační komise by tyto podvody měla kontrolovat a odhalovat. Privátní školy mají další fígl, jak jí to ztížit. Otvírají ve velkém nové a nové pobočky v nejrůznějších městech a obcích, k čemuž už žádné povolení nepotřebují. Některé mají poboček až dvacet. Věříte, že ve všech z nich přednáší například docent, jak se škola zavázala? Anebo nějaký Fanda, co šel zrovna kolem?

Vysoké školství už není elitní záležitost, ale velkovýroba lidí s tituly. Určitě namítnete, že vzdělání je klíčová investice do budoucnosti a že lepší je mít vzdělaný národ než nevzdělaný, klidně i z nekvalitních škol. A že třeba vysokoškoláci mají o třetinu vyšší plat než středoškoláci. Ti, co by se dřív šli vyučit na svářeče a švadleny, dnes úspěšně absolvují vysoké školy. Je to dobře. Celková intelektuální kondice obyvatel je mnohem vyšší. Mění se opravdu jejich hodnoty, priority - třeba místo televize si večer přečtou knížku? Statistika ministerstva vnitra varuje, že moc ne. V loňském roce se mezi pachatelé rasistických trestných činů poprvé podstatně zvýšil počet vysokoškoláků. Čeští náckové už tedy nejsou nějakí nevzdělaní blbečci, nýbrž oficiálně bakaláři, inženýři, magistři nebo doktoři.

Asi namítnete, že v pokrokových Spojených státech má také většina lidí možnost vystudovat vejšku. Tam jednak existují dlouhodobé žebříčky oddělující kvalitu od rychlokvašek, jednak tamní akreditační komise má možnost nedat glejt škole, pokud už v oblasti působí stejně zaměřená univerzita. U nás v jednom městě mohou učit management klidně tři vysoké školy najednou, zatímco strojírenský podnik v tomtéž městě marně shání techniky.